

آغاز هفته دفاع مقدس: حماسه‌ای ماندگار

۳۰ شهریور ۱۴۰۴ ساعت ۱۵:۰۹

جنگ ایران و عراق که در شهریور ماه ۱۳۵۹ آغاز شد، یکی از طولانی‌ترین و خونین‌ترین درگیری‌های نظامی قرن بیستم بود. این جنگ ریشه‌های عمیقی در اختلافات تاریخی، سیاسی و ایدئولوژیک میان دو کشور داشت. پس از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران در سال ۱۳۵۷، جمهوری اسلامی ایران با رویکردی جدید و مبتنی بر اصول اسلامی، سیاست خارجی خود را تعریف کرد.

مقدمه: گرامیداشت ایثار و مقاومت

هفته دفاع مقدس، یادآور دوران پرافتخار هشت ساله جنگ ایران و عراق، فرصتی گرانبه‌است تا بار دیگر به ایثارگری‌ها، فداکاری‌ها و رشادت‌های مردان و زنان این سرزمین ادای احترام کنیم. این هفته، فرصتی است برای زنده نگاه داشتن یاد و خاطره شهدای والامقام، جانبازان سرافراز و آزادگان صبور که با استقامت مثال‌زدنی خود، از کیان میهن و دستاوردهای انقلاب اسلامی دفاع کردند. دفاع مقدس، تجلی واقعی غیرت ملی، وحدت کلمه و ایستادگی قاطع در برابر تجاوز و ظلم بود. در طول این جنگ نابرابر، ملتی متحد و با صلابت، تحت رهبری امام خمینی (ره)، حماسه‌هایی آفرید که در تار و پود تاریخ این سرزمین با طلا نگاشته شد. از عملیات‌های شجاعانه و نفس‌گیر در جبهه‌های نبرد گرفته تا مقاومت جانانه در سنگرها و پشتیبانی بی‌دریغ در پشت جبهه، هر وجب از خاک این میهن شاهد فداکاری‌های بی‌دریغ و ایثارگری‌های بی‌منت بوده است. این دوران پر فراز و نشیب، تجلی‌گاه مقاومت ملتی بود که در برابر قدرتمندترین ماشین جنگی منطقه، با دست خالی اما با قلبی سرشار از ایمان و اراده، ایستادگی کرد و پیروز شد.

تاریخچه جنگ ایران و عراق: زمینه‌ها و آغاز تهاجم

جنگ ایران و عراق که در شهریور ماه ۱۳۵۹ آغاز شد، یکی از طولانی‌ترین و خونین‌ترین درگیری‌های نظامی قرن بیستم بود. این جنگ ریشه‌های عمیقی در اختلافات تاریخی، سیاسی و ایدئولوژیک میان دو کشور داشت. پس از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران در سال ۱۳۵۷، جمهوری اسلامی ایران با رویکردی جدید و مبتنی بر اصول اسلامی، سیاست خارجی خود را تعریف کرد. این رویکرد، که با سیاست‌های منطقه‌ای عراق و حمایت‌های قدرت‌های جهانی در تضاد بود، بهانه‌ای برای افزایش تنش‌ها فراهم آورد. صدام حسین، رئیس‌جمهور وقت عراق، با اتکا به قدرت نظامی و حمایت‌های گسترده کشورهای غربی و برخی کشورهای عربی، با تصور ضعف نظامی ایران پس از انقلاب و ناآرامی‌های داخلی، تصمیم به تهاجم نظامی گرفت. او با ادعای واهی بازپس‌گیری مناطق مورد مناقشه، به ویژه ارنود رود (شط العرب) و جزایر سه‌گانه، و همچنین حمایت از گروه‌های مخالف جمهوری اسلامی، دستور حمله به ایران را صادر کرد.

در تاریخ ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ (۲۲ سپتامبر ۱۹۸۰)، نیروهای ارتش عراق با عبور از مرزهای بین‌المللی، شهرهای مرزی ایران را مورد حمله قرار دادند. این تهاجم، که بدون اعلام رسمی جنگ صورت گرفت، آغازگر هشت سال دفاع مقدس بود.

مراحل و تحولات جنگ: از تهاجم تا پایان

جنگ ایران و عراق را می‌توان به طور کلی به چند مرحله تقسیم کرد:

مرحله اول: تهاجم و تثبیت (شهریور ۱۳۵۹ - اوایل ۱۳۶۱)

در این مرحله، ارتش عراق توانست بخش‌هایی از استان‌های غربی و جنوب غربی ایران، از جمله بخش‌هایی از خوزستان، را اشغال کند. شهرهای مهمی مانند آبادان، خرمشهر، سوسنگرد و اهواز مورد هجوم سنگین قرار گرفتند. ارتش عراق با استفاده از نیروی زمینی، هوایی و پشتیبانی شیمیایی، تلاش داشت تا با پیشروی سریع، مواضع خود را تثبیت کند. مقاومت در آبادان: یکی از نمادهای مقاومت در این دوره، دفاع جانانه از شهر آبادان بود. نیروهای مردمی و نظامی ایران، با وجود محاصره کامل شهر و مشکلات شدید لجستیکی، توانستند در برابر تهاجم گسترده عراق ایستادگی کنند و مانع سقوط آبادان شوند. این مقاومت، روحیه ملت ایران را تقویت کرد.

فتح خرمشهر: نبرد سنگین در خرمشهر منجر به اشغال این شهر توسط نیروهای عراقی شد. شعار "خرمشهر را خدا آزاد کرد" بعدها به نمادی از پیروزی ایمان بر سلاح تبدیل شد.

مرحله دوم: بازپس‌گیری و عملیات‌های آفندی (اوایل ۱۳۶۱ - ۱۳۶۵)

پس از تثبیت جبهه‌ها و سازماندهی نیروهای خودی، ارتش و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی عملیات‌های آفندی متعددی را برای آزادسازی مناطق اشغالی آغاز کردند.

عملیات ثامن‌الائمه (شکست حصر آبادان): این عملیات که در مهر ماه ۱۳۶۰ انجام شد، نقطه عطفی در جنگ بود و منجر به شکست حصر آبادان و آزادسازی بخش‌های وسیعی از این شهر گردید.

عملیات طریق‌القدس (آزادسازی خرمشهر): در آذر ماه ۱۳۶۰، عملیات طریق‌القدس با موفقیت انجام شد و خرمشهر قهرمان آزاد شد. این پیروزی، بارقه‌ای از امید را در دل ملت ایران روشن کرد.

عملیات فتح‌المبین: در اسفند ماه ۱۳۶۱، عملیات فتح‌المبین با هدف آزادسازی مناطق وسیعی از غرب کارون و شمال سوسنگرد انجام شد و ضربه مهلکی به نیروهای عراقی وارد آورد.

عملیات بیت‌المقدس (آزادسازی خرمشهر): این عملیات که در اردیبهشت و خرداد ۱۳۶۱ به اجرا درآمد، منجر به آزادسازی خرمشهر و پاکسازی بخش بزرگی از نوار مرزی گردید. این پیروزی، که با شعار "رمز ما یا حسین (ع) بود" انجام شد، اوج حماسه‌سرایی در دفاع مقدس را به نمایش گذاشت.

عملیات رمضان: این عملیات که در تابستان ۱۳۶۱ آغاز شد، با هدف عبور از موانع و رسیدن به بصره انجام شد، اما با وجود رشادت‌های فراوان، به دلیل مقاومت شدید دشمن و مشکلات لجستیکی، به نتیجه کامل نرسید.

عملیات والفجر ۸ (عبور از اروند و فتح فاو): در بهمن ۱۳۶۴، عملیات والفجر ۸ با عبور غواصان از رودخانه اروند و حمله به شهر

فاو عراق انجام شد. این عملیات، که یکی از پیچیده‌ترین و موفق‌ترین عملیات‌های جنگ بود، منجر به فتح فاو و ایجاد یک نقطه استراتژیک مهم برای ایران گردید.

جنگ ۱۲ روزه (فاو): این دوره به شدت درگیری‌ها در اطراف شهر فاو در پی عملیات والفجر ۸ اشاره دارد که طی آن نیروهای عراقی تلاش گسترده‌ای برای بازپس‌گیری فاو انجام دادند، اما با مقاومت جانانه رزمندگان ایرانی مواجه شدند. این نبرد، اوج مقاومت و ایثار را در دفاع مقدس به نمایش گذاشت.

مرحله سوم: جنگ شهرها و فرسایش (۱۳۶۵ - ۱۳۶۷)

در این مرحله، به دلیل بن‌بست نظامی در جبهه‌ها و عدم امکان پیروزی قاطع برای هیچ یک از طرفین، جنگ به سمت فرسایش و حملات متقابل به شهرها کشیده شد. عراق با استفاده از موشک‌های اسکاد و حملات هوایی، شهرهای ایران را هدف قرار داد. ایران نیز در پاسخ، اقدام به حملات موشکی و توپخانه‌ای به شهرهای عراق کرد. جنگ نفتکش‌ها: با افزایش تنش‌ها در خلیج فارس، عراق آغاز به حمله به کشتی‌های تجاری و نفتکش‌های ایران کرد. این حملات، که به "جنگ نفتکش‌ها" معروف شد، اقتصاد ایران را تحت فشار قرار داد.

مرحله چهارم: پذیرش قطعنامه و پایان جنگ (۱۳۶۷)

با طولانی شدن جنگ، وضعیت اقتصادی و انسانی برای هر دو کشور دشوار شده بود. در این شرایط، با فشارهای بین‌المللی و سازمان ملل متحد، قطعنامه ۵۹۸ شورای امنیت سازمان ملل در تاریخ ۲۹ تیر ۱۳۶۶ صادر شد. این قطعنامه، که ابتدا مورد پذیرش ایران قرار نگرفت، پس از حملات گسترده عراق، از جمله عملیات مرصاد، و شرایط دشوار نظامی، در نهایت در تاریخ ۲۷ تیر ۱۳۶۷ توسط ایران پذیرفته شد و به طور رسمی به جنگ پایان داده شد.

ارزش‌ها و دستاوردهای دفاع مقدس

دفاع مقدس تنها یک رویارویی نظامی نبود، بلکه گنجینه‌ای از ارزش‌ها و دستاوردهاست که برای همیشه در تاریخ ایران جاودان خواهد ماند.

ایمان و اراده الهی: رزمندگان ایرانی با اتکا به ایمان قوی به خداوند و توسل به ائمه اطهار (ع)، توانستند در برابر دشمن تا دندان مسلح ایستادگی کنند.

وحدت ملی و انسجام اسلامی: دفاع مقدس، اتحاد بی‌نظیر ملت ایران را در برابر تجاوز خارجی به نمایش گذاشت. مردم از اقشار مختلف، با وحدت کلمه، در جبهه‌ها حضور یافتند و از کشور دفاع کردند.

ایثار و فداکاری: این دوران، سرشار از ایثارگری‌های بی‌بدیل بود. رزمندگان، جانبازان، آزادگان و خانواده‌های شهدا، همگی فداکاری‌های بزرگی را برای حفظ میهن انجام دادند.

مقاومت و ایستادگی: ملت ایران با صبر و استقامت در برابر سختی‌ها و ناملایمات، نشان داد که چگونه می‌توان در برابر بزرگترین چالش‌ها ایستادگی کرد و پیروز شد.

خودکفایی و اقتدار دفاعی: دفاع مقدس، موجب شکوفایی استعدادها و خلاقیت‌ها در حوزه دفاعی شد و ایران را در دستیابی به

خودکفایی در صنایع نظامی یاری رساند.

بصیرت و رهبری امام خمینی (ره): هدایت‌های داهیانه و بصیرت معنوی امام خمینی (ره)، چراغ راه ملت ایران در طول جنگ بود و عامل اصلی پیروزی و سربلندی ملت محسوب می‌شود.

نقش شهدا، جانبازان و آزادگان

در این جنگ نابرابر، نام کسانی که با خون خود و از خودگذشتگی، سرافرازی را برای این مرز و بوم به ارمغان آوردند، همواره زنده خواهد ماند.

شهدا: کسانی که جان خود را در طبق اخلاص نهادند تا دین خود را به وطن و انقلاب ادا کنند. یاد و خاطره آن‌ها، سرمشق ایثار برای نسل‌های آینده است.

جانبازان: آنانی که با بدن‌هایی مجروح و روحی سرافراز، سال‌ها رنج جانبازی را تحمل می‌کنند و نمادهای ایستادگی و مقاومت هستند.

آزادگان: سربازان و رزمندگانی که در اسارت دشمن، با حفظ کرامت انسانی و مقاومت در برابر شکنجه‌ها، برگ زرینی بر افتخارات این ملت افزودند.

درس‌هایی برای آینده

هفته دفاع مقدس، فرصتی است برای بازخوانی تاریخ، آموختن درس‌هایی از گذشته و تجدید پیمان با آرمان‌های شهدا و امام شهدا. این دوران به ما آموخت که اتحاد، ایمان و اراده، قوی‌ترین سلاح در برابر هر تجاوزی است. ما باید همواره قدردان فداکاری‌های کسانی باشیم که امنیت و آرامش امروز ما را مدیون ایثارگری‌های دیروز خود هستند. یاد و خاطره دفاع مقدس، باید همواره زنده بماند تا چراغ راه نسل‌های آینده باشد. مانند جنگ تحمیلی ۱۲ روزه رژیم صهیونیستی علیه ایران، که با هدف تغییر توازن قدرت آغاز شد؛ اما با فرماندهی قوی، انسجام ملی و مقاومت همه جانبه ایران، این هدف میسر نشد. این جنگ نشان دهنده قدرت نظامی، امنیتی و رسانه‌ای ایران در برابر تهدیدات منطقه‌ای و بین‌المللی بود و موجب تقویت سرمایه اجتماعی، اعتماد ملی و انسجام نیروهای مسلح شد. همچنین ضربه سنگینی به شبکه‌های جاسوسی دشمن وارد کرد و ذخایر هسته‌ای کشور نیز حفظ شد. این رخداد پایه‌های اعتماد داخلی و اقتدار ایران را مستحکم‌تر کرد و تضعیف جایگاه نهادهای بین‌المللی همچون شورای امنیت و آژانس انرژی اتمی، حقانیت ایران را برجسته ساخت. با توجه به این دستاوردها، تقویت روایت ملی و رسانه‌ای این دستاوردها فرصت مهمی برای حفظ اتحاد، افزایش قدرت دفاعی و ارتقای جایگاه ایران در معادلات منطقه‌ای و جهانی است.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/50194/آغاز-هفته-دفاع-مقدس-حماسه-مقدس-دفاع-هفته-آغاز-50194>